

Slovstvene stvari.

Družba sv. Mohora

prične po oklicu „Besednika“ razpošiljatev svojih knjig. Lani je štela družba 449 dosmrtnih in 23.631 letnih, tedaj vkup 24.080 udov; letos pa je narastlo število dosmrtnih udov na 467 in letnih na 25.869 tako, da vseh udov je 25.339; 2255 družnikov je toraj pristopilo letos na novo. — Družbeniki dobijo tudi letos šestero knjig; vse knjige obsegajo 69 tiskanih pôl, šest pol več kot lani. Knjige so pa te-le: 1. „Molitvene bukve“ za brate in sestre bratovšine sv. Mohora. 26 pôl. 2) „Življenje in smrt Kristusova“. Drugi del, 2. snopič. 9 pôl. 3) „Umni kmetovalec“, splošni poduk za naše kmetovalce. 7 pol. 4) „Občna zgodovina“. Drugi snopič obsega: Grško in Makedonsko zgodovino do Rimljanov. 9 pôl. 5) „Setev in žetev“, povest za prosto ljudstvo. Večernic XXXIII. zvezek. 5 pôl. 6) „Koledar“ za leto 1876. 13 pôl. — Družbini dohodki tega leta znašajo 29.029 gold. 84 kr. Stroški pa 28.960 glđ. 86 kr.; kaže se, da ostane gotovih 68 gold. 96 kr., katero se po sklepu družbinega odbora daruje za Janežičevo ustanovitev. Matici je letos prirastlo 321 gold. dosmrtnine in daril, tako da znaša sedaj 16.176 gold. 27 kr. — V podporo domačega slovstva in v omiko slovenskega naroda razpisuje družba sv. Mohora za prihodnje leto sledeča darila: a) Sto in štirideset gold. za štiri krajše izvirne povesti, vsaki po 35 gold., v obsegu blizo pol tiskane pôle, in b) Sto in štirideset gold. za štiri podučne spise raznega zapopadka, vsakemu po 35 gold., v obsegu pol tiskane pôle. Posebno vstrežajo didaktične pesmice; životopisne, potopisne, naravoslovne itd. črtice in spisi nраво-šaljivega zapopadka. Rokopisi naj se pošljejo družbinemu tajniku vsaj do 1. novembra 1875 brez podpisanega imena, katero naj se priloži v zapečatenem listu. Prisojena darila se izplačajo na Vodnikov dan 2. februarja 1876. leta.

Politične stvari.

O slovenski politiki.

Prijateljsko pismo prijatelju.

Ti ljubiš slovenski narod in domovino svojo tako intenzivno, da postajaš skoraj slovensk separatist, naj Tvojemu vprašanju tedaj vstrežem in Ti pišem svoje mnenje o slovenski politiki.

Vedi, da tudi jaz sem najprvo Slovenec in da ljubim Slovenijo toliko bolj, v kolikor večji nevarnosti jo vidim. Al prav ta ljubezen do mile matere Slovenije nas mora siliti, da nismo separatisti. Kdor je separatist iz ljubezni do naše domovine, on jo le slepo ljubi. Naj Ti to bolj dokažem.

Bil je človek, ki je imel bogato žlahto, a on sam bil je ubog. Imel je otroka, ljubeznivega in lepega, ki ga je strastno ljubil. Tudi njegovi žlahtniki so otroka ljubili, in zato so mu rekli: „daj nam ti svojega dečka, ki pri tebi revščino trpi, mi ga bomo z vsem potrebnim preskrbeli in imeli ga kakor za svojega.“ A mož je svojega otroka preveč ljubil, in ni ga dal od sebe; rajši je videl, da je otrok pri njem v najhujši revščini živel, kakor da bi ga bil žlahtnikom prepustil. Otrok je hiral in bolehal zavoljo pomanjkanja, in na zadnje umrl.

Povej mi: ali je ta človek svojega otroka ljubil? Vsak pameten človek poreče, da ga ni, ali, če ga je, da ga je slepo ljubil, in da je ta ljubezen otroku bila

le na škodo. Ta mož je ljubil sebično, kajti skrbel je le za sebe; hotel je otroka okoli sebe imeti, ker se je težko ločil od njega; al otroka ni ljubil, ker ni gledal na njegovo korist. Da bi bil otroka resnično ljubil, on bi bil zatajil samega sebe, in odrekel se otroku, da bi se mu bilo bolje godilo.

Naj Ti zdaj to priliko razložim.

Ta samoljubni oče je slovenski separatist, otrok pa je slovenska domovina, in bogata žlahta so slovanski narodi. Slovenski separatist pravi: „kaj meni mar za Hrvate, Srbe in druge Slované? mi smo sami za-se, če se nam tudi prav slabo godi, imamo vendar že nekaj literature, imamo Preširna in Koseskega, prevroče ljubimo svojo specifično narodnost, da bi jo popustili. Ako se združimo z jugoslovani, se bo naše narečje zgubilo, mi postanemo Hrvatje, a tega mi nočemo. Rajši duševno stradamo, nego da bi se odrekli Ljubljani, kranjskemu (slovenskemu) jeziku in literaturi.“

To modrovanje, ki svojo koreniko ima v srcu, samo na sebi nikakor ni zavrgljivo in je prav naravno po srčnih čutilih; vpraša se le: ali se dá tudi po pameti opravičiti? Vpraša se: ali smo Slovenci še sami za-se, ko bi Bismarkova politika „bis zur Adria“ začela na obale jadranskega morja se stezati, v stanu, obdržati se kot samostalen narodič, ali ne? Ali imamo dosti izvirne duševne moči v sebi, ustvariti si samostalno duševno življenje, samostalno literaturo ali ne? Ali smo sami dosti močni, ohraniti svojo politično samostalnost pred tujimi sosedi — (ako najprvo vzamemo, da smo v stanu, priboriti si jo sami) — ali ne?

Pretresovanje teh vprašanj je za vsacega slovenskega politika največe važnosti. Do sedaj smo imeli vedno s svojimi sovražniki toliko opraviti, da nismo imeli časa na to misliti. Hrvatje in drugi Slovani se imajo sami še boriti, in ne utegnejo misliti na nas. Borili smo se Slovani do sedaj vsak za-se, vsak s svojimi močmi. Najtežje stanje imamo mi Slovenci. Boriti se imamo z Nemcem in Lahom. Obema je lastna silna duševna moč; mi pa smo revni na materijalnih blagih in na literaturi. Nemške srednje šole med nami so sovražne trdnjave, s katerimi se iztirava slovanski živelj iz naših krajev, in le čuda je, kako krepak je slovenski živelj, da ga osemletne in dvanajstletne nemške šole iz src naše mladine popolnoma pregnati ne morejo. Nemško časopisje je razširjeno po vsi Sloveniji in obdeluje duhove v nemškem duhu. Nasproti mu stoji slovensko časopisje, ki se res hrabro brani, a ne smemo si prikrivati, da mu že živeža primanjkuje, to je, izvirne slovenske duševne hrane. Nemški naseljenci med nami so kakor pionirji in „vorposten“ nemškega duha, ter združeni z domačimi odpadniki svoj posel smélo in predrzno opravljajo. Dobra disciplina in eneržija se jim ne more odrekati, in v srce boleti mora slovenskega narodnjaka, ako vidi, da peščica nemčurjev je v stanu, strahovati celo deželo, in misliti si mora, če nas že „vorposten“ premagujejo, kaj še le bo, kedar pride cela „armada!“ Med našim narodom je sicer še mnogo duševnega zaklada, a le malo jih je, ki bi znali tak zaklad najti in vzdigniti. Vrh tega je mnogo Slovencev tako imenovane „slovenske inteligencije“, kateri hočejo preveč „gospode špilati“, zaničujejo in prezirajo kmeta, in zajemajo svojo duševno hrano iz nemških časnikov, namesto da bi občevali z narodom; naš narod najbolj zastopa le kmet, kajti meščan in grajščak sta ali popolnoma tujca ali vsaj potujčena. Kdor si hoče ohraniti narodno mišljenje, treba, da občuje z našim kmetom. Poznam nemškutarje, ki so sicer naši hudi nasprotniki, kedar pa pridejo volitve, z našim narodom toliko občujejo, da njegovo mišljenje bolje poznajo, ko marsikater „Slovenec“; to so tisti „Kranjci“, ki sicer zmirom